

Stortingets Justiskomite
Karl Johans gate 22
0026 OSLO

Vår dato: 23.3.2015   **Vår ref.:** 15/00181-2   **Saksbehandler:** Anna Sollien
Deres dato: 20.3.2015   **Deres ref.:**

Høring i justiskomiteen torsdag 24032015 Høring om: Endringer i politiloven mv. (trygghet i hverdagen - nærpolitireformen) (Lovdelen) Prop. 61 LS (2014-2015)

Innledning

Politiets Fellesforbund (PF) ønsker med dette dokumentet å utdype sentrale momenter i forbindelse med vårt innlegg til høring i Justiskomiteen torsdag 24032015.

Det er flere gode intensjoner i den fremlagte Stortingsproposisjonen. Det er samtidig forutsetninger som må være på plass for at samfunnet skal få et politi som er enda bedre i stand til å løse sitt samfunnsoppdrag. Dette innebærer:

- Innhold i nærpolitiet med riktige kvalitetskriterier
- At det bevilges tilstrekkelig omstillingsmidler for at endringer kan finne sted samtidig som at politiet skal opprettholde 24/7

Politiet har i mange år blitt mer og mer sentralisert selv om et samlet Storting gjennom behandlingen av Politirølemeldingen i 2005 sa at Norge skal ha et desentralisert politi med et mangfold av oppgaver og mange små tjenestesteder. På tross av dette har ansvar, kompetanse og ledelse blitt sentralisert etter at Stortinget behandlet Politirølemeldingen. PF er bekymret for at vi på tross av Regjeringens målsettinger og intensjoner kan få et aksjonspoliti som fjerner seg enda mer fra lokalsamfunn og publikum.

Både politianalysen og Stortingsproposisjonen sier at mange små tjenestesteder er et hinder for god polititjeneste, mens Politirølemeldingen sa at mange tjenestesteder er en forutsetning for at politiet skal løse sitt samfunnsoppdrag.

Hva er et lokalt forankret nærpoliti?

PF er opptatt av hva norsk politi skal være. Politiet skal kjennetegnes gjennom at befolkningen i Norge har høy tillit til politiet. Publikum skal oppleve at politiet er til for dem. Kontakten med publikum er avgjørende for å skape trygghet og forebygge kriminalitet. Politiets tilgjengelighet i lokalsamfunnet og lokal tilstedeværelse er en nødvendig forutsetning for samspill og nærhet til publikum. Et nærpoliti må være tilgjengelig og ikke bare synlig. Et nærpoliti er handlekraftig gjennom sin tilstedeværelse. Et nærpoliti har person- og lokalkunnskap, og snakker med sitt nærmiljø i det daglige.

Skal politiet lykkes med sitt samfunnsoppdrag må det etableres en uformell psykologisk kontrakt mellom politi og samfunn. Det er et velfungerende nærpoliti som er grunnlaget for denne kontrakten.

Vitale verdier i den lokale forankringen innebærer:

- Nærpolitiet kjennetegnes ved evnen til å kommunisere med samfunnet

- Et godt samspill med en gjensidig forståelse mellom politi og samfunn når det gjelder behovet for nærhet. Et sterkt og nært politi skaper trygghet, det sikrer åpenhet og gjensidig informasjon mellom politi og samfunn
- Det nye nærpolitiet må bygges opp gjennom etablering av arenaer for dialog som skaper kriminalitetsforebyggende allianser. For politiet vil dette gi utvikling og læring, og for samfunnet vil det gi trygghet og åpenhet.
- Det nye nærpolitiet må bygges opp gjennom et politi som er sterkt og tilgjengelig på nye arenaer, et politi som er kompetent og slagkraftig når det trengs.

For å lykkes med en nærpolitireform må organisasjonen bygges nedenfra. PF er skeptiske til at gjennomføringen av Stortingsproposisjonen vil bygge politiet fra toppen. Jfr. AGENDA Utredning og Utvikling ASs evalueringsrapport (2006) av Politireform 2000 (se side 64 i St.prop)

Stortingsproposisjonen peker på at sentralisering og robuste fagmiljø vil gi en bedre tjeneste til publikum. Dette er et dilemma, for ved å flytte kompetanse fra det ytterste ledd, blir det mindre kompetanse på tjenestestedene utenfor de store sentraliserte enhetene. PF mener at dette er feil utvikling. Det er ved det enkelte lensmannskontor og politistasjon man skal bygge opp kompetansen, bygge robuste miljø og sikre høy kvalitet. Det er her et lokalt forankret nærpoliti vil være i en direkte samhandling med publikum. Ivaretagelse av samfunnsoppdraget er en forpliktelse politiet har til publikum. Ansvar som ligger til tjenestemenn- og kvinner i oppdragsløsningen må forsterkes og ansvaret må være lokalt. Det kan skapes robuste fagmiljø, på tvers av lensmannskontor eller politistasjoner.

Forsvinner kompetansen til store sentraliserte enheter så mister man kompetansen og ressursene som skal være ute blant publikum, og hvordan kan man da forsvare at det er en nærpolitireform? Det motsatte vil skje slik det nå er skissert.

Forbedringer innenfor IKT er nødvendig og ønsket, men nye teknologiske løsninger kan ikke erstatte kontaktflaten og det direkte møte mellom publikum og politiet, slik det er nevnt i Stortingsproposisjonen.

Det må settes kvalitetskriterier som måler effekten av politiets forebyggende arbeid.

Kvalitetskriterier (jfr. St.prop kap. 11 og politisk avtale pkt. 3 og 5)

Stortingsproposisjonen lister opp kvalitetskriterier som gir føringer for den lokale strukturen. Intensjonen kan være gode, men kun under forutsetning av at kompetanse, kvalitet og et lokalt ansvar legges til grunn. Kvalitetskriterier handler i langt større grad om kvalitet i løsning av samfunnsoppdraget enn tidsaspektet.

Det må lages kvalitetskriterier som i langt større grad sikrer politiets forpliktelser overfor publikum for å ivareta samfunnsoppdraget. Innspill til kriteriene for den lokale strukturen:

- Det er tjenestested gjennom lensmannskontor eller politistasjoner som skal ha ansvar for polititjenesten i sitt område
- Hvert tjenestested skal ha en leder som har totalansvar og som kan forplikte politiet ovenfor lokalsamfunnet
- Det lokale politiet må ha autonomi og handlingsrom til å løse samfunnsoppdraget innenfor de felles målsettingene som gjelder for hele politiet. Ett politi må ikke bety at alt skal gjøres likt.
- Det viktigste fagmiljøet er det som bygges opp i det ytterste leddet. Politiet i det ytterste leddet skal:
  - Skape trygghet i hverdagen
  - Forebygge kriminalitet, forebygging skal gjennomsyre hele organisasjonen
  - Være i beredskap for hendelser
  - Etterforske når kriminalitet har skjedd
  - Håndtere utryggheten som skapes gjennom den kriminaliteten som ikke oppklares eller ikke blir kjent for politiet.

Lokalt samarbeid fordrer forankring og involvering i langt større grad enn hva som er forespeilet i Stortingsproposisjonen. Det må være forankring og involvering fra kommuner, frivillige organisasjoner, næringsliv mm. i større grad enn forslaget tilsier. Samarbeid handler om å utnytte den totale kompetansen for best å løse samfunnsoppdraget. Konkrete innspill til saksbehandlingen:

- Arbeid gjennom prosjektorganisering
- Det skal være bredt sammensatte styringsgrupper

- Ved endring i lokalt distriktsstruktur skal berørte kommuner sikres plass i styringsgruppene (jfr. den avgjørende betydningen dette fikk ved sammenslåing i Follo politidistrikt)

Ledelse og kultur

Ledelse i politi og lensmannsetaten handler om å lede kunnskapsmedarbeidere.

I et ledelsesfaglig aspekt handler dette om å sikre beslutninger der ledelse utøves, det handler om forpliktelse til samfunnsoppdraget, det handler om å sikre fag, karriere og rekruttering. Ledelse må være i det ytterste ledd for å sikre nærhet til oppdrag og situasjon, på denne måten sikrer man tilhørighet og kvalitet gjennom ansvar.

- I tillegg må ledelse i politiet ha en utadretta dimensjon i form av at ledere skal aktivt delta i samfunnsdebatten om tema som angår politiets samfunnsoppdrag.
- Ledelse må aktivt legge til rette for erfaringslæring.
- PF mener at politimestrene skal være stedsplassert utenfor dagens hovedsete. Dette handler om å snu en kultur og utvikling, og å opprette nye og nøytrale hovedsteder, som har legitimitet i hele politidistriktet.

Kultur handler om måten oppgaven blir løst på og kvaliteten på oppgaveløsningen. Arbeidet med kultur må derfor ha oppgaven i fokus.

PF er opptatt av at kompetanse og kvalitet i oppgaveløsningen skal finnes i det ytterste leddet, ute hvor publikum er i kontakt med politiet. Hvis all oppgaveløsning i politiet skal sentraliseres mister politiet og publikum sin kontaktflate i distriktene, og kvaliteten på oppgaveløsningen kan forringes. Det må være et bredt oppgavespenn i distriktene for at publikum skal få den tjenesten de har krav på og for at det skal være attraktivt for medarbeidere å jobbe utenfor store sentrale enheter.

Omstillingsmidler

Stortingsproposisjonen peker på at reformen vil medføre merutgifter i gjennomføringsfasen. Samtidig forventes det på sikt at reformen vil gi betydelige gevinster. Forskning viser¹ at det er utopi å tro at omstillingsprosesser kan gjennomføres uten tilførsel av betydelige økonomiske midler. PF mener at det må øremerkes tilstrekkelig økonomi til å sikre planlegging og gjennomføring av reformen. Politiet må levere på sitt samfunnsoppdrag uavhengig av at vi er i omstilling og endring. Politiet skal opprettholde kjernevirksomheten på dagens nivå og bevare intern motivasjonen for endring. Dette vil være kostnader som kommer i tillegg til kostnader ved strukturelle endringer.

PF mener dette må innbefatte økonomisk handlingsrom på følgende områder:

- Tilstrekkelige omstillingsmidler som stimulerer til at endringer og omstilling kan skje
- Tilstrekkelige omstillingsmidler som stimulerer til at medarbeidere ønsker endring
- Tilstrekkelige omstillingsmidler som stimulerer til at ledere har et handlingsrom til å motivere sine medarbeidere i endring og omstillingsprosesser.
- Tilstrekkelig med ressurser til å kunne opprettholde kjernevirksomheten under omstillingsperioden på minst samme nivå som i dag.
- Tilstrekkelige omstillingsmidler til at Omstillingsavtalen skal tas i bruk

PF har en forventning om at beløpet som øremerkes til omstilling og endring i politiet er betydelig større enn det som ble avsatt i 2015. Dette er viktig for at det ikke trekkes penger fra distriktenes driftsbudsjett, som vil redusere kapasiteten til god hverdagsberedskap og trygghet for publikum. Politiets samfunnsoppdrag tillater ikke at politiets kapasitet og handlingsrom reduseres i reformperioden.

Med vennlig hilsen

Sigve Bolstad
Forbundsleder

Anna Sollien
Forbundssekretær

¹ Inger G. Stensaker, foredrag på PFS landsmøte i Bodø 2014.